

LINGO
języki nieobce

SUAHILI

Rozmówki i niezbędnik językowy

eBook

- przydatne słówka i zwroty z zapisem wymowy
- podstawowe informacje o języku
- ciekawostki, zarys gramatyki, słowniczek

Abdul Akida

Suahili

Rozmówki i niezbędnik językowy

Konsultacja językowa: Maria Akida

Redaktor serii i producent wydawniczy: Marek Jannasz

Redakcja: Marcin Demianiuk, Anna Laskowska

Korekta: Marek Kowalik

Projekt graficzny, skład i przygotowanie do druku:

Kaja Mikoszevska

Projekt okładki: Klara Perepłyś-Pająk

Zdjęcie na okładce: ©fresnel6 / Fotolia.com,

©Pumbaa80, © SiBr4, ©tobias / CC0

LINGO
języki nieobce

www.jezykinieobce.pl

Wydawnictwa Lingo szukaj też na:

Wydawnictwo Lingo, Warszawa 2017

ISBN: 978-83-7892-556-9

ISBN wydania elektronicznego: 978-83-7892-586-6

Publikacja Wydawnictwa Lingo „Suahili. Rozmówki i niezbędny językowy” ułatwi Ci porozumiewanie się w języku suahili w każdych okolicznościach. To praktyczne rozmówki i zbiór najprzydatniejszych informacji o języku wraz z wymową w wygodnym dla użytkownika zapisie fonetycznym. Dzięki nim bez trudu porozumiesz się podczas wycieczki do Tanzanii, Ugandy czy Kenii. Nasza książka przyda się także osobom, które pracują lub prowadzą interesy we wschodniej Afryce.

W naszych rozmówkach znajdziesz zestaw najczęściej używanych słówek i zwrotów, które ułatwią Ci zarezerwowanie pokoju w hotelu, zakup biletu, zamówienie posiłku lub zorganizowanie wycieczki. Rozdział „Praca i biznes” będzie natomiast pomocny szczególnie dla osób chcących posługiwać się suahili na gruncie zawodowym.

W książce zamieściliśmy również podstawowe informacje o języku suahili, związane z nim ciekawostki, zarys gramatyki, dzięki czemu poznasz zasady budowania zdań w tym języku, oraz słowniczek najpotrzebniejszych słówek.

Mamy nadzieję, że „Suahili. Rozmówki i niezbędny językowy” stanie się dla Ciebie dobrym i pomocnym towarzyszem w afrykańskiej podróży.

Z życzeniami samych miłych konwersacji
zespół autorów i redaktorów Lingo

Wprowadzenie	7
Wymowa	13
1. Najczęściej używane pojęcia	25
Prezentacja	26
Najczęściej używane zwroty	29
Rozmiary i właściwości	31
Liczebniki główne	33
Liczebniki porządkowe	37
Czas	41
2. Podróż, zakwaterowanie, usługi	45
Wypełnianie formularzy	46
Napisy informacyjne	50
Na lotnisku	53
W hotelu	58
W restauracji	66
W banku	73
U lekarza	80
W aptece	84
Na poczcie	87
3. Sport i relaks	91
Nurkowanie	92
Wspinaczka	95
W parku narodowym	98

4. Praca i biznes	105
Spotkanie biznesowe	107
Na budowie	112
Dodatek 1. Planowanie i budowa	119
Analiza wykonalności	120
Od założeń koncepcyjnych do realizacji	123
Wybrane zagadnienia gramatyczne	129
Odmiana wyrazów	130
Zaimki osobowe	132
Zaimki dzierżawcze	132
Zaimki pytające	135
Rzeczowniki	136
Przedrostki przymiotnikowe	142
Przyrostki rzeczownikowe	145
Czasowniki	145
Wyznaczniki czasu	150
Konstrukcje zdań	151
Zmiany znaczenia czasowników	154
Zdania złożone	157
Zdania okolicznikowe przyczyny	161
Zdania w stronie czynnej i biernej	162
Dodatek 2. Poezja w języku suahili	165
Słownik polsko-suahili	175

Wprowadzenie

Język suahili należy do rodziny języków bantu, czyli afrykańskich i używany jest głównie we wschodniej, środkowej i południowej Afryce. Najbardziej rozpowszechniony jest jednak we wschodnich krajach afrykańskich, gdzie jest powszechnym środkiem komunikacji i nauki w szkołach oraz na uczelniach wyższych – wspólnie z językiem angielskim.

Pomimo dowodów używania suahili przez wiele wieków jest powszechnie przyjęte, że rdzenni mieszkańcy Afryki posługujący się nim nie opracowali swojego alfabetu. Wcześniejsze rękopisy języka suahili były napisane alfabetem arabskim. Nie jest również zaskoczeniem, że poprzez kontakty z cudzoziemcami na przestrzeni wieków język suahili przyjął i wchłonął znaczną liczbę słów pochodzących z innych języków, takich jak arabski, perski, kutchi (język hinduski) czy angielski. Przejął również słowa, choć w mniejszym stopniu, z języków niemieckiego czy portugalskiego, a także z lokalnych dialektów używanych w wyżej wymienionych regionach. Jak każdy żywy język, suahili wciąż ewoluuje, wytwarzając nowe i współczesne słownictwo. Chociaż przyswojone słowa mają różne pochodzenie, gramatyka języka jest wciąż charakterystyczna dla bantu. Szczególnie interesująca jest poezja w suahili ze względu na charakterystyczne uporządkowanie i rymujące się struktury oraz układanie się słów przy jednoczesnym zachowaniu wątku i znaczenia. Zostaną one omówione w dalszej części książki.

Istnieje wystarczająca liczba dowodów na to, że przez wiele wieków suahili był językiem ludzi ze wschodniego wybrzeża Afryki. Początkowo pojęcia „suahili” używali arabscy goście, określając nim wybrzeże Oceanu Indyjskiego, i znaczyło ono dosłownie „wybrzeże”. Ostatecznie zostało przyjęte jako nazwa języka oraz ludzi, którzy się nim posługiwali.

„Wema hauozi”

tema hauoży

„Dobroć nigdy nie gnije”

przysłowie suahilijskie

Długi okres kontaktów z innymi narodami żyjącymi nad Oceanem Indyjskim sprzyjał szerzeniu się suahili w tak odległych miejscach jak wyspy Komoro i Madagaskar, a nawet w RPA, Omanie i Zjednoczonych Emiratach Arabskich. Handel i migracja również wpłynęły na rozprzestrzenianie się języka w głąb krajów afrykańskich, a szczególnie w Zjednoczonej Republice Tanzanii. Proces ten oczywiście trwał długi czas, począwszy od okresu, gdy istniały lokalne „plemienne wodzostwa”, poprzez czas handlu wymiennego, na okresie handlu niewolnikami skończywszy. Administracja kolonialna również odegrała rolę w rozprzestrzenianiu się języka, wskutek czego język suahili przekroczył granicę Tanzanii, Kenii, Ugandy, Rwandy, Burundi, Kongo, Republiki Środkowoafrykańskiej i Mozambiku.

Chrześcijańscy misjonarze także odegrali istotną rolę w rozprzestrzenianiu się suahili, ponieważ język ten został przyjęty przez nich jako środek komunikacji do szerzenia Ewangelii w Afryce Wschodniej. Pierwszy sformalizowany słownik suahili-angielski został przygotowany właśnie przez misjonarzy. Zanzibar był wtedy głównym centrum kultury i handlu. Z tego powodu kolonialni administratorzy wybrali dialekt z okolic Unguja jako standardowy suahili. Dialekt unguja został następnie wykorzystany do formułowania wszystkich oficjalnych informacji przekazywanych w szkołach, przez środki masowego przekazu (prasa i radio), w książkach i innych publikacjach. Ciekawostką jest to, że w Ujiji (miejscowości w północno-zachodniej Tanzanii) żyje społeczność, która wciąż mówi dialektem z okolic Unguja. Z kolei znacząco odróżnia ich to od osób żyjących i mieszkających wokół nich!

***„Na Roho ateremke kwenye
ardhi, na aineemische upya
ardhi hii”***

*na roho ateremke klenje ardi,
na ajneemysze upja ardi hij*
„Niech zstąpi Duch Twój
i odnowi oblicze ziemi, tej ziemi”
Jan Paweł II

Suahili jest najczęściej używanym i rozumianym językiem przez prawie wszystkich mieszkańców Afryki Wschodniej. Jest również językiem urzędowym w Tanzanii wraz z językiem angielskim, będąc powszechnym środkiem komunikacji i przedmiotem nauczania w szkole podstawowej. Prawie wszyscy Tanzańczycy i Kenijczycy mówią biegle w suahili. Niektóre ogólnowoświatowe stacje radiowe i telewizyjne, takie jak: BBC, Radio Kair (Egipt), Głos Ameryki (USA), Radio Deutschwelle (Niemcy), Radio China International (Chiny) i Radio Republika Południowej Afryki (RPA), również używają suahili jako jednego z języków.

Specjalne stosunki Tanzanii z krajami Afryki Południowej były głównym powodem rozprzestrzeniania się suahili w Zambii, Malawi, Republice Południowej Afryki oraz w innych krajach sąsiadujących z południem. W Kenii i Ugandzie suahili jest językiem narodowym.

Język suahili jest również obecny w świecie sztuki. Artyści często czerpią z jego zasobów, wplatając słowa suahili w teksty piosenek, sztuk teatralnych, filmów i programów telewizyjnych. Na przykład tekst piosenki „All Night Long” Lionela Richiego zawiera słowo „karamu”, czyli „impresa”, a utwór „Liberian girl” Michaela Jacksona zawiera nawet całe frazy w suahili: „nakupenda pia, nakutaka pia, mpenzi wee”, co oznacza „kocham cię i chcę cię, moja droga”. W bardzo popularnym i dobrze znanym filmie dla

dzieci studia Walta Disneya, „Król Lew”, użyto kilku słów w suahili, takich jak „simba” (lew) czy „rafiki” (przyjaciel), jako imion bohaterów. Wpleciono również w dialogi frazę „hakuna matata” oznaczającą „nie ma kłopotów”, „nie ma problemów”. Z kolei „Tinga tinga” to rodzaj sztuki nazwanej w języku suahili, oznaczający malarstwo pochodzące z Afryki Wschodniej, wykorzystane w dziecięcym programie telewizyjnym stworzonym przez BBC.

Język suahili odgrywa szczególną rolę w integracji osób nie tylko we wschodniej Afryce, ale także w innych częściach świata. Jest środkiem komunikacji w handlu, edukacji, kulturze, sporcie i środkach masowego przekazu oraz w życiu codziennym. Naucza się go prywatnie i oficjalnie, ponieważ jest zawarty w programach nauczania i edukacji większych instytucji nauki w Stanach Zjednoczonych, Wielkiej Brytanii, Niemczech, Polsce, Japonii i wielu innych krajach. W Tanzanii wiodącą rolę w kształtowaniu i promowaniu tego języka odgrywa Instytut Badań Suahili (Institute of Swahili Research – ISR), ostatnio przekształcony w Instytut Nauk o Suahili – Taasisi ya Taaluma za Kiswahili (TATAKI). Znajduje się on na Uniwersytecie w Dar es Salaam w Tanzanii.

Wymowa

■ Samogłoski

Samogłosek w suahili, znanych jako „vokali”, jest tylko pięć i są to: **a, e, i, o, u**. Istotne jest, że wszystkie są wymawiane w ten sam sposób, we wszystkich kombinacjach i bez wyjątku:

a – jest wymawiane jak *a* w słowach „atlas”, „ambicja”, „aplikacja”;

e – jest wymawiane jak *e* w słowach „elewacja”, „elektorat”, „eskimos”;

i – jest wymawiane jak *i* w słowach „inteligencja”, „imbir”, „istotne”;

o – wymawiane jak *o* w słowach „Odra”, „omega”, „osprzęt”;

u – jest wymawiane jak *u* w słowach „ulica”, „urbanizacja”, „urządzić”.

■ Spółgłoski

Spółgłoski w języku suahili, poza kilkoma wyjątkami, wymawiane są analogicznie jak w języku polskim. Wyjątkiem są następujące spółgłoski:

j – wymawiane jest jak *dż* – w słowach „dżungla”, „dżem”, „dżuma”;

w – wymawiane jest jak *ł* w słowach „kłamstwo”, „głos”, „głęboki”;

v – wymawiane jest jak *w* w słowach „woda”, „wyspa”, „wojna”.

W języku suahili występuje wiele połączeń spółgłosek, które wymawiane są w sposób opisany poniżej.

SYLABY

Sylaby w języku suahili mogą być tworzone z samodzielnych samogłosek lub w połączeniu ze spółgłoskami. Wszędzie tam, gdzie występują dwie samogłoski po sobie, należy je wymawiać osobno. Słowa rozpoczynające się literą *m* lub *n* mogą także tworzyć sylaby bez spółgłosek między samogłoskami, na przykład w takich słowach jak **mti** (*mty*) – drzewo lub **ncha** (*ncza*) – krawędź.

POŁĄCZONE SPÓŁGŁOSKI

ch – jest wymawiane jak *cz* w wyrazach „człowiek”, „czekolada”;

dh – sposób wymawiania nie istnieje w języku polskim, ale jest podobny do greckiej litery θ , lecz bardziej akcentowanej, lub też angielskiego *th* w słowach *the* lub „that”, „this” itp.; (np. **dhahabu** – złoto, **dhambi** – grzech). Pisemnie będzie oznaczone literą „ δ ”;

sh – wymawiane jest jak *sz* w słowach „szampan”, „koszyk”, „szykowny”;

kh – wymawiane jest jak *ch* w słowach „chory”, „Chorzów”, „chodzić”;

mb – jest wymawiane jak *mb* w słowach „zombi”, „zumba”, „Zimbabwe”;

mya – jest wymawiane jako dwie oddzielne sylaby, **m** jak w słowach „mama” oraz **ya** jak *ja* w słowie „Gujana”. Np.

kimya (*kimja*) – cicho;

nd – jest wymawiane jak *nd* w słowach „Amanda”, „komendant”;

ng – jest wymawiane jak *ng* w słowie „Kongo”;

ng’a, ng’e, ng’i, ng’o, ng’u – nie istnieje w języku polskim sposób ich wymawiania, ale wymawiane jest podobnie jak **ng** w angielskich słowach „singing” lub „banging”, np. **ng’ombe** (*ngombe*) – krowa, **ng’oa** (*ngoa*) – wykorzeń. Pisemnie będzie oznaczone literą „ŋ”;

nj – jest wymawiane razem jak *ndź*, jak w słowie „Kilimandżaro”, np. **njugu** (*ndźugu*) – orzeszki ziemne, **njiwa** (*ndźiła*) – gołąb;

nya, nye, nyi, nyo, nyu – są wymawiane jako jeden wyraz: *nja, nje, nji, njo, nju*. Sposób wymawiania jest zbliżony do wyrazów: *nia, nie, nii, nio, niu*, lecz razem i bardziej miękko;

tha, the, thi, tho, thu – sposób wymawiania nie istnieje w języku polskim, ale jest podobny do wymowy greckiej litery θ (*theta*) – z otwartymi ustami z jednoczesnym wypuszczaniem powietrza (np. **theluthi** – jedna trzecia). Pisemnie będzie oznaczone literą „θ”, więc **theluthi** zapiszemy jako *θeluθi*;

vya, vye, vyi, vyo, vyu – wymawiane są jako jeden wyraz:
wja, wje, wji, wjo, wju, łącząc *w* i miękkie *ja*, np. **vyeti** (*wjeti*)
– certyfikaty, **vyombo** (*wjombo*) – naczynia.

SPÓŁGŁOSKI Z LITERĄ *W*

Spółgłoski z literą *W* mogą tworzyć dźwięki, które nie istnieją w języku polskim, a ich wymowa przedstawiona jest poniżej:

bw – jest wymawiane jak *bł*, np. **bwana** (*błana*) – pan, **bweni** (*błeni*) – dom studencki, **bwege** (*błęge*) – głupiec;

chw – jest wymawiane jak *ćł*, np. **kichwa** (*kyćła*) – głowa, **kuchwa** (*kućła*) – wschód słońca;

gw – jest wymawiane jak *gł*, np. **gwaride** (*głaryde*) – parada, **gangwe** (*gangle*) – twarde;

jw – jest wymawiane jak *dźł*, np. **tajwa** (*tadźła*) – być nazwanym, **hatajwi** (*hatadźli*) – nie jest nazywany lub nie jest nazywana;

kw – jest wymawiane jak *kł*, np. **kwaheri** (*kłahery*) – do widzenia, **kwanini** (*kłaniny*) – dlaczego, **kwenu** (*kłenu*) – u was;

lw – jest wymawiane jak *łł*, np. **Kilwa** (*Kilła*) – nazwa miasta w południowo-wschodniej Tanzanii;

mbw – jest wymawiane jak *mbł*, np. **mbwa** (*mbła*) – pies, **Mbweni** (*mbłeni*) – nazwa dzielnicy w Dar es Salaam w Tanzanii;

mw – jest wymawiane jak *mł*, np. **mwezi** (*młezi*) – miesiąc, **mwizi** (*młizi*) – złodziej, **mwanzo** (*młanzo*) – początek;

ndw – jest wymawiane jak *ndł*, np. **kupendwa** (*kupendła*) – być kochanym, **kutopendwa** (*kutopendła*) – nie być kochanym;

ngw – jest wymawiane jak *ngł*, np. **ngwe** (*n'ngłe*) – część (łąd), **kongwe** (*kongłe*) – stary, stara;

njw – jest wymawiane jak *ndźł*, np. **mgonjwa** (*mgondźła*) – chory, chora;

nyw – wymawiane są razem jako jeden wyraz: *njła, njłe, njli, njło, njłu*. Sposób wymawiania jest zbliżony do wyrazów: *nła, nłe, nli, nło, nłu*, lecz razem i bardziej miękko, np. **nywele** (*njlele*) – włosy, **mnywaji** (*mnjładzi*) – osoba pijąca;

pw – jest wymawiane jak *pł*, np. **pwani** (*płani*) – nad morzem, **pweza** (*płeza*) – ośmiornica;

shw – jest wymawiane jak *szł*, np. **shwari** (*szłari*) – spokojnie;

sw – jest wymawiane jak *sł*, np. **swala** (*słala*) – jelenie, **swali** (*słali*) – pytanie lub modlić się;

tw – jest wymawiane jak *tł*, np. **twanga** (*tłanga*) – mieli, **twiga** (*tłiga*) – żyrafa;

zw – jest wymawiane jak *zł*, np. **ongozwa** (*ongozła*) – być prowadzonym.

Aby poznać i zrozumieć właściwą wymowę wyrazów i wyrażeń w języku suahili, zachęcamy do zapoznania się z poniższą tabelką.

a	e	i	o	u
<i>a</i>	<i>e</i>	<i>i/y</i>	<i>o</i>	<i>u</i>
ba	be	bi	bo	bu
<i>ba</i>	<i>be</i>	<i>by</i>	<i>bo</i>	<i>bu</i>
bwa	bwe	bwi	bwo	bwu
<i>bła</i>	<i>błe</i>	<i>bły</i>	<i>bło</i>	<i>błu</i>
cha	che	chi	cho	chu
<i>cza</i>	<i>cze</i>	<i>czy</i>	<i>czo</i>	<i>czu</i>
chwa	chwe	chwi	chwo	chwu
<i>czła</i>	<i>człe</i>	<i>czli</i>	<i>czło</i>	<i>człu</i>
da	de	di	do	du
<i>da</i>	<i>de</i>	<i>dy</i>	<i>do</i>	<i>du</i>
dha	dhe	dhi	dho	dhu
<i>da</i>	<i>de</i>	<i>di</i>	<i>do</i>	<i>du</i>
fa	fe	fi	fo	fu
<i>fa</i>	<i>fe</i>	<i>fy</i>	<i>fo</i>	<i>fu</i>
ga	ge	gi	go	gu
<i>ga</i>	<i>ge</i>	<i>gy</i>	<i>go</i>	<i>gu</i>
gwa	gwe	gwi	gwo	gwu
<i>gła</i>	<i>głe</i>	<i>gły</i>	<i>gło</i>	<i>głu</i>
ha	he	hi	ho	hu
<i>ha</i>	<i>he</i>	<i>hy</i>	<i>ho</i>	<i>hu</i>

ja	je	ji	jo	ju
<i>dża</i>	<i>dże</i>	<i>dży</i>	<i>dżo</i>	<i>dżu</i>
jwa	jwe	jwy	jwo	jwu
<i>dźła</i>	<i>dźłe</i>	<i>dźły</i>	<i>dźło</i>	<i>dźłu</i>
ka	ke	ki	ko	ku
<i>ka</i>	<i>ke</i>	<i>ky</i>	<i>ko</i>	<i>ku</i>
kwa	kwe	kwi	kwo	kwu
<i>kła</i>	<i>kłe</i>	<i>kły</i>	<i>kło</i>	<i>kłu</i>
kha	khe	khi	kho	khu
<i>cha</i>	<i>che</i>	<i>chy</i>	<i>cho</i>	<i>chu</i>
la	le	li	lo	lu
<i>la</i>	<i>le</i>	<i>ly</i>	<i>lo</i>	<i>lu</i>
lwa	lwe	lwi	lwo	lwu
<i>łła</i>	<i>łłe</i>	<i>łły</i>	<i>łło</i>	<i>łłu</i>
ma	me	mi	mo	mu
<i>ma</i>	<i>me</i>	<i>my</i>	<i>mo</i>	<i>mu</i>
mwa	mwe	mwi	mwo	mwu
<i>mła</i>	<i>młe</i>	<i>mły</i>	<i>mło</i>	<i>młu</i>
mbwa	mbwe	mbwi	mbwo	mbwu
<i>mbła</i>	<i>mbłe</i>	<i>mbły</i>	<i>mbło</i>	<i>mbłu</i>
na	ne	ni	no	nu
<i>na</i>	<i>ne</i>	<i>ny</i>	<i>no</i>	<i>nu</i>
nga	nge	ngi	ngo	ngu
<i>nga</i>	<i>nge</i>	<i>ngy</i>	<i>ngo</i>	<i>ngu</i>

n'ga	n'ge	n'gi	n'go	n'gu
<i>ŋa</i>	<i>ŋe</i>	<i>ŋy</i>	<i>ŋo</i>	<i>ŋu</i>
ngwa	ngwe	ngwi	ngwo	ngwu
<i>ngła</i>	<i>ngłe</i>	<i>ngły</i>	<i>ngło</i>	<i>ngłu</i>
nja	nje	nji	njo	nju
<i>ndza</i>	<i>ndze</i>	<i>ndzi</i>	<i>ndzo</i>	<i>ndzu</i>
njwa	njwe	njwi	njwo	njwu
<i>ndźła</i>	<i>ndźłe</i>	<i>ndźły</i>	<i>ndźło</i>	<i>ndźłu</i>
nya	nye	nyi	nyo	nyu
<i>nja</i>	<i>nje</i>	<i>njy</i>	<i>njo</i>	<i>nju</i>
nywa	nywe	nywi	nywo	nywu
<i>njła</i>	<i>njłe</i>	<i>njły</i>	<i>njło</i>	<i>njłu</i>
pa	pe	pi	po	pu
<i>pa</i>	<i>pe</i>	<i>py</i>	<i>po</i>	<i>pu</i>
pwa	pwe	pwy	pwo	pwu
<i>pła</i>	<i>płe</i>	<i>pły</i>	<i>pło</i>	<i>płu</i>
ra	re	ri	ro	ru
<i>ra</i>	<i>re</i>	<i>ry</i>	<i>ro</i>	<i>ru</i>
sa	se	si	so	su
<i>sa</i>	<i>se</i>	<i>sy</i>	<i>so</i>	<i>su</i>
sha	she	shi	sho	shu
<i>sza</i>	<i>sze</i>	<i>szy</i>	<i>szo</i>	<i>szu</i>
shwa	shwe	shwi	swu	shwu
<i>szła</i>	<i>szłe</i>	<i>szły</i>	<i>szło</i>	<i>szłu</i>

swa	swe	swi	swo	swu
<i>sła</i>	<i>słe</i>	<i>sły</i>	<i>sło</i>	<i>słu</i>
ta	te	ti	to	tu
<i>ta</i>	<i>te</i>	<i>ty</i>	<i>to</i>	<i>tu</i>
wa	we	wi	wo	wu
<i>ła</i>	<i>łe</i>	<i>ły</i>	<i>ło</i>	<i>łu</i>
ya	ye	yi	yo	yo
<i>ja</i>	<i>je</i>	<i>ji</i>	<i>jo</i>	<i>ju</i>
za	ze	zi	zo	zu
<i>za</i>	<i>ze</i>	<i>zy</i>	<i>zo</i>	<i>zu</i>
zwa	zwe	zwi	zwo	zwu
<i>zła</i>	<i>złe</i>	<i>zły</i>	<i>zło</i>	<i>złu</i>

■ Wyjątki w wymowie

W języku suahili istnieje kilka wyjątków, kiedy ten sam zestaw liter jest wymawiany inaczej. Przykłady uwzględniające te wyjątki są podane poniżej.

Warto wspomnieć, że takie wyjątki stanowią mały odsetek wszystkich słów w suahili – mniej niż jeden procent.

Wyrazy te przeważnie są tworzone przez głoski **k**, **p**, **t** oraz **ch**. Wymawia się je na dwa sposoby – pierwszy nakazuje wymawiać je miękko, a drugi twardo. Zmiękczenie lub utwardzanie zmienia znaczenie wyrazów, pomimo że pisane są identycznie.

LITERA	TWARDA WYMOWA	MIĘKKA WYMOWA
k	kaa – węgiel drzewny	kaa – krab
	mkunga – węgorz	mkunga – położna
p	paa – dach	paa – jeleń
	pima – zmierzyć	pima – długość z dwóch ramion
t	taa – lampa, światło	taa – płaszczka (rodzaj ryby)
ch	changu – moja, mój	changu – rodzaj ryby

„Panapofuka moshi panaficha moto”

panapofuka moszy panaficza moto

„Nie ma dymu bez ognia”

„Maneno makali hayavunji mfupa”

maneno makaly hajawundzi mfupa

„Same ostre słowa nie łamią kości”

przysłowie suahilijskie

Multiple horizontal lines provided for taking notes.

Najczęściej
używane pojęcia

***Maneno
yanayotumika***

mara nyingi

*(maneno
janajotumyka
mara njingy)*

■ Prezentacja

Kujitambulisha (*kudzitambólýsza*)

Nazywam się...	<i>Mimi naitwa...</i> (<i>mymy naitła...</i>)
Na imię mam...	<i>Jina langu ni...</i> (<i>dzina langu ny...</i>)
Urodziłem się w... dnia...	<i>Nilizaliwa mji wa... siku ya...</i> (<i>nylyzalyła mdzi ła... syku ja...</i>)
Mam... lat.	<i>Nina miaka...</i> (<i>nyna mijaka...</i>)
Jestem Polakiem/Polką.	<i>Mimi ni Mpolo.</i> (<i>mymy ny mpolo</i>)
Jesteś Tanzańczykiem/ Tanzanką.	<i>Wewe ni Mtanzania.</i> (<i>tele ny mtanzanyja</i>)
Z zawodu jestem...	<i>Kazi yangu ni...</i> (<i>kazy jangu ny...</i>)
Pracuję w...	<i>Nafanya kazi...</i> (<i>nafanja kazy...</i>)
...szkole	<i>...shuleni</i> (<i>szuleny</i>)
...banku	<i>...benki</i> (<i>benky</i>)
...sklepie	<i>...dukani</i> (<i>dukany</i>)
...szpitalu	<i>...hospitali</i> (<i>hospytaly</i>)
Pracuję jako...	<i>Nafanya kazi kama...</i> (<i>nafanja kazy kama...</i>)

...nauczyciel	<i>...mwalimu (mʔalymu)</i>
...handlowiec	<i>...mfanyabiashara (mfanjabyaszara)</i>
...lekarz	<i>...daktari (daktary)</i>
Jestem studentem.	<i>Mimi ni mwanafunzi. (mymy ny mʔanafʔnzy)</i>
Uczę się.	<i>Ninasoma. (nynasoma)</i>
Przyjechałem z Polski.	<i>Nimekuja kutoka Poland. (nymekudʒa kutoka polandy)</i>
Przyjechaliśmy z Warszawy.	<i>Tumekuja kutoka Warsaw. (tumekudʒa kutoka ʔosoʔ)</i>
Oni mieszkają w Gdańsku, w Polsce.	<i>Wao wanaishi Gdańsk, Poland. (ʔao ʔanajszy gdansk, polandy)</i>
Mieszkam w Krakowie, w Polsce.	<i>Ninaishi Cracow, Poland. (nynajszy krakau, polandy)</i>
To mój adres i mój numer telefonu.	<i>Na hii ni anuani yangu na namba ya simu. (na hij ny anuany jangu na namba ja symu)</i>
Mieszkam przy ulicy...	<i>Ninaishi kwenye mtaa wa... (nynajszy kʔenje mtaa ʔa...)</i>
Jestem panną.	<i>Mimi sijaolewa. (mymy sydʒaoleʔa)</i>
Jestem kawalerem.	<i>Mimi sijaoa. (mymy sydʒaoʔa)</i>